

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Pesamezni listi dobe se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, napačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se našlano enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabito na naročevanje.

Koncem leta vabimo uljudno vse dosedanje naročnike „Slov. Gospodarja“, naj se naročijo še na dalje za leto 1896 na list, ki je in še tudi naprej zagovarja resno in vestno koristi sv. cerkve in slov. ljudstva pa ne išče v tem, kakor kaže že njegova cena, nikjer svoje koristi. Kdor more in hoče, naj pristopi med deležnike „katol. tisk. društva“, da se „Slov. Gospodar“ vzdrži tudi nadalje pri tej nizki ceni.

Deležnina „katol. tisk. društva“ znaša za celo leto 5 gold. in je v tem že tudi naročnina za „Slov. Gospodarja“. **Naročnina** pa znaša za celo leto 2 gold. 50 kr. in za pol leta 1 gold. 30 kr. ter za četrt leta 65 kr.

Naročnina se pošlje najlaglje po poštnih nakaznicah upravnistvu „Slov. Gospodarja“ v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Odbor kat. tisk. društva.

Shod poslancev — Slovensko društvo.

Velevažen dan je bil v političnem oziru za nas štajarske Slovence nedelja, dne 22. decembra t. l. Zbrali so se vsi naši državni in deželni poslanci v mariborski čitalnici. Po dve uri trajajočem posvetovanju so le-ti sklenili enoglasno: Pri sedanjih razmerah slovenskim poslancem ni mogoče, vrniti se v deželni zbor štajarski. Ta odločilni sklep se utemelji s spomenico, ki se izroči c. kr. namestništvu v Gradcu. V njej se navedejo vse zahteve štajarskih Slovencev. Od odgovora vladinega bode zavisno nadalješnje postopanje naših poslancev.

Sledil je občni zbor političnega »Slovenskega društva«. Vlado je zastopal g. Jož. Pihler. Vsprejele so se sledeče resolucije:

1. Odboru se naloži, društvenino pobirati ali po čekih ali po poverjenikih, zlasti pa ob priliki občnih zborov.

2. Sklep državnih in deželnih poslancev, da pri sedanjih razmerah ne pojdejo v deželni zbor štajarski, odobruje se soglasno z živio-klici.

3. Izraža se želja, da vsi državni poslanci slovenski vedno solidarno (skupno) postopajo brez ozira na razne klube, v katerih se nahajajo ter zlasti ob priliki obravnav zastran nove nagodbe z Ogersko odločno poudarjajo občne potrebe vsega slovenskega naroda. Sedanjim poslancem izraža se iskrena zahvala in popolno zaupanje.

4. Kot glasilo političnega »Slovenskega društva« veljajo zanaprej »Slovenski Gospodar«, »Domovina« in »Südsteirische Post«. Gospodom urednikom ovih listov se izraža iskrena zahvala za dosedanje podporo.

5. Novo predsedništvo in odbor je izvoljen vskli-koma in sicer p. n. gospodje: Dr. Ladoslav Gregorec, predsednik; Dr. Fr. Radaj, podpredsednik, Franc Robič, blagajnik; Dragotin Hribar, tajnik; Dr. Ivan Križanič,

Dr. Ivan Mlakar, Dr. Jernej Glančnik, Dr. Fr. Jurtela, Dr. Ivan Dečko, Dr. Jos. Sernec, odborniki; Fr. Korosec, Lovro Baš, Dr. Ivan Glaser, namestniki.

S trikratnim živio-klicem na svetlega cesarja se je skončal ta važni občni zbor »Slovenskega društva«. Bog blagoslovi njegovo delovanje!

Pogodba z Ogersko, Badeni in Jugoslovani.

(Govor poslanca dr. L. Gregorčca v državnem zboru dne 20. dec.)

I. Sprva nisem nameraval udeleževati se pri današnji razpravi. Ako pa vendar besedo povzamem, storim to gledé na oni govor, katerega je imel Nj. ekselenca gospod ministerski predsednik dne 10. dec. v tej visoki zbornici. Zlasti hočem tukaj presojevati dve njegovi izjavi. Prva izjava se tiče bližnje pogodbe z Ogersko, druga pa se tiče narodnih teženj Jugoslovancov in postopanja vlade proti njim. Prva izjava se glasi po stenografičnem zapisniku tako-le:

»Kar se najprej tiče vprašanja o ponovljenju pogodbe z ono državno polovico, tako nikomur ne odrekamo pravice, staviti tostranske gospodarske koristi po mogočnosti v prvo vrsto. Te koristi odločno opazovati in krepko zastopati, bode samoumevno prva naloga vlade. Vendar pa nikdar in nikoli vlada ne sme pripustiti ali dati veljati stališča, ki načelno odklanja ali naravnost sovraži pogodbo, katera je izredno potrebna za državo«.

Gospoda moja! Kar mi pri razdelitvi našega cesarstva v dva dela zdaj obžalujemo, to je nasledek 160letne centralistične in absolutistične politike, bodisi ustavne, bodisi neustavne. Ko bi habsburška sporočila in način vladanja cesarja Karola VI. obdržali, tedaj danes ne bi imeli dualizma, ne bi imeli državnopravnih vprašanj in bržčas tudi ne narodnostnega prepira, ampak krona, dežele in narodi bi se bili dogovorili in imeli bi eno edino državo po izgledu Švice. Toda prišlo je drugače. Ponemčujoči centralizem je ta naravni razvitek, kakor se mi vidi, za vedno uničil, in ker je čutil svojo onemoglost, vso državo ukloniti pod svoj jarem, zato je prepustil vshodni del države madjarskemu centralizmu; pri tem pa je bil takó nepreviden, da je tudi prepustil Ogerski gospodarske koristi ostale mu zapadne državne polovice. In to je ravno, kar danes najbolj obžalujemo, ne da se je pogodba z Ogersko sklenila, ampak da se je takšna pogodba sklenila, kakoršno zdaj imamo, kakoršna se je dvakrat obnovila.

Tega pregreška ne smemo zopet napraviti. Ne smemo se dati od Madjarov preplašiti, kakor pred desetimi leti. Takrat sem bral v nekem šaljivem listu besede, kakor da bi rekel ošabni Arpadovič (Madjar)

besede: »Ako brat Švaba k vsemu pritrdi, kakor hoče Oger, tedaj bo pogodba, če pa ne, tedaj bode vsega konec.«

No tako popustljivi, kakor takrat, pač ne smemo biti. Ni težko najti velikanskih dobičkov, katere Ogerska od sedanje pogodbe ima in je imela. Ogerska ima največji upliv na osodo našega cesarstva, toda glavni del k temu potrebnih bremen pa nam naklada. Ogerska ima vse prednosti evropske kulturne države, stroške za to moramo v prvi vrsti mi plačevati. Že prva pogodba je bila nam neugodna, krivična in prisiljena. Mi plačujemo od tistih dob za skupne potrebe 70 odstotkov, Ogri pa samo 30 odstotkov. Mi smo torej, kakor znano, morali plačati več za 2500 milijonov goldinarjev, torej več, kakor je znašala vojna odškodnina, katero je Francoska morala plačati Nemčiji.

Pa še slabše se nam je zgodilo pri splošnem državnem dolgu. Obresti so takrat znašale 130 milijonov gold.; nam se je bilo odkazalo 100 milijonov in Ogrom pa le 30 milijonov. Od tistih dob so se plačila za vojaštvo podvojila in stroški skupne vlade pa gotovo potrojili, in mi še vedno, kakor prej, plačujemo 70 odstotkov in Ogri pa 30 odstotkov. Na tak način ni čudo, ako si Ogerska gospodarstveno opomore in mi pa vedno bolj obnemagamo.

Prebivalstvo Ogerske se je od 16 milijonov zvišalo na 18 milijonov in državni dohodki od 112 na 500 milijonov. Vendar plačamo mi prihodnje leto skupnih stroškov 116 milijonov in Ogri le 28 milijonov. Ako bi plačevali po številu prebivalstva, tedaj bi Ogerska najmanj 61 milijonov plačala in mi 82 milijonov. Ker pa se to ne zgodi, tedaj mi Ogrom na leto 33 milijonov 720 tisoč gld. podarimo ali »šenkamo«. Toliko namreč plačamo preveč! To znaša z obrestmi vred v 10 letih velikansko darilo 429 milijonov. Zato pa Ogri lahko železnice zidajo, kmetijstvo podpirajo in državne obrti utanzavljajo, da nam vse povsod delajo najhujšo konkurenco.

Gospôda moja! Motili bi se, ako bi zboljšanje pogodbe iskali morda samo v doplačilu. Recimo, ako bi se dogovorili zaradi plačila: mi 60, oni 40, tedaj bi se nam olajšalo samo za 17 milijonov. Glavni uzrok, zakaj da naše gospodarstvo škodo trpi vsled ogerske pogodbe, je pa carinska in trgovinska zveza. To mora naša vlada odpovedati, in sicer pravočasno, da je Ogerska potem primorana, pogajati se z nami drugače in pravičneje. Zdaj smo v gospodarskem oziru vedno kakor zvezani in oslabei. Opozorjam vsled tega samo na italijansko vinsko carinsko klávzulo. Mi si tukaj ne moremo pomagati; Ogri so hoteli imeti italijansko vinsko carinstvo klávzulo. Čudno, dolgo se ni vedelo, zakaj. Naj namreč pokrije pomanjkljaj pri ogerskem vinogradarstvu, katerega je pozročila trtna uš. Ne da bi vino pri nas kupili, gredo Ogri na Italijansko in delajo škodo našemu vinotrstvu.

Pri tem moramo mi veliko trpeti. Ogerski železniški tarifi, refakcije, promet z moko oškodujejo neprenehoma naše cene. Na Stajarskem smo n. pr. imeli letos lepo trgatve, pa kupcev ni; pridelali smo dosti žita, pa živa duša ga ne kupi. Naši slovenski kmetje so iznajdljivi in delavni in so začeli svinje rediti. Zdaj imajo veliko rejenih svinj. Toda od meseca novembra sem ni nobenega kupca. Pri takih okoliščinah smo slovenski poslanci primorani, poudarjati gospodarsko stran pogodbe, in nam je ljubše, da ne pride do nikake pogodbe, kakoršna je zdaj. Seveda pa je tudi res, da je nam jugoslovanskim poslancem ogerska pogodba zoperna tudi v narodnem oziru.

Toda zelo tlačeni ogerski narodi so razen Hrvatov letos priredili narodnostni shod v Budapešti in ondi slovesno izjavili, da so za samostojnost ogerske države. To izjavo moramo seveda v čislih imeti, kar pa nas

ne bode zadrževalo, da svareč svoj glas povzdignemo in pokažemo na mogoče slabe posledice, katere utegne imeti ta nesrečni narodnostni prepir na Ogerskem končno za vse cesarstvo. (II. del pride).

Cerkvene zadeve.

Misijon pri Sv. Lovrencu v Puščavi.

Srečni in zlati čas svet'ga misijona,
O da smo čakali tudi ga mi!

Tako kličemo s slavnim Slomšekom tudi mi prebivalci lovrenške fare, ki smo doživeli to srečo, da se je tudi v naši veliki in starodavni župniji obhajal sv. misijon. Vodili so ga štirje čč. gg. lazaristi: Javšovec, Macur, Kitak in Glančnik od Sv. Jožefa pri Celju. Ne le domači farani, ampak tudi iz sosednjih far so se ga udeleževali v prav obilnem številu. Vsak dan so bile tri pridige, pri katerih je bila cerkev napolnjena pobožnih poslušalcev. Za nemške tržane pa so še posebej bile tri nemške pridige.

Črez vse slovesen in ganljiv je bil sklep sv. misijona na praznik brezmadežnega spočetja Marije Device. Najpoprej je bil križev pot, nato blagoslovitev misijonskega križa, potem velikanska procesija, pri kateri so nesli štirje krepki fantje misijonski križ, in nazadnje sklepna pridiga s papeževim blagoslovom. Z zahvalno pesmijo Te Deum in z blagoslovom s presv. Rešnjim Telesom se je sklenila prelepa svečanost. Vernega ljudstva je bilo toliko, da je bila prostorna cerkev do zadnjega kotička tako natlačena, kakor še menda nikoli.

Najiskrenejšo zahvalo izrekamo čč. gg. misijonarjem za njihov trud, ki so ga z nami imeli; večni Bog naj jim bo plačnik! Prisrčna hvala pa tudi našemu skrbnemu dušnemu pastirju, č. g. župniku, da so nam pripravili toliko duhovno veselje! Tudi vsem drugim čč. gg. duhovnikom, ki so pomagali spovedovati, naj Bog tisočkrat vse povrne, nam pa dodeli moč, da ostanemo stanovitni v storjenih dobrih sklepih in zvesto ohranimo sad sv. misijona! Lovrenčan.

Stoletnica župnijske cerkve v Pišecah.

Naš častivredni gospod župnik, Jožef pl. Pohl, so nam oskrbeli povodom stoletnice obstanka naše sedanje župnijske cerkve ponovljenje sv. misijona ali duhovne vaje, katere so trajale od dne 15. do 25. listopada t. l., in so jih vodili čč. gospodje lazaristi od Sv. Jožefa pri Celju. Do srca segajoče pridige so privabile mnogo ljudstva tudi iz sosednjih župnij tako, da je sicer prostorna cerkev bila vedno polna. Pri spovednicah je bila ves čas silna gneča, in je torej zelo veliko ljudi sprejelo sv. zakramente. Za trudapolno delovanje gledé zveličanja naših duš smo Pišečani dolžni gospodu župniku, čč. gospodom misijonarjem in njih pomočnikom posebne zahvale, torej rečem: »Bog plati vsem stotero!« — Na prizadevanje č. gospoda župnika stavi se zdaj za stalni spomin stoletnice novi oltar kraljice sv. Rožnega venca, kateri bode kmalu dodelan, in se veselimo časa, kadar bode blagoslovljen. Pišečan.

Gospodarske stvari.

O vrbovem šibju za pletenje.

Kolikor mi je znano, se vrbovo šibje po naših krajih še celo malo za prodajo prideluje. Še za gospodarstvo nam ga vedno manjka. Žal, da je tudi pre-